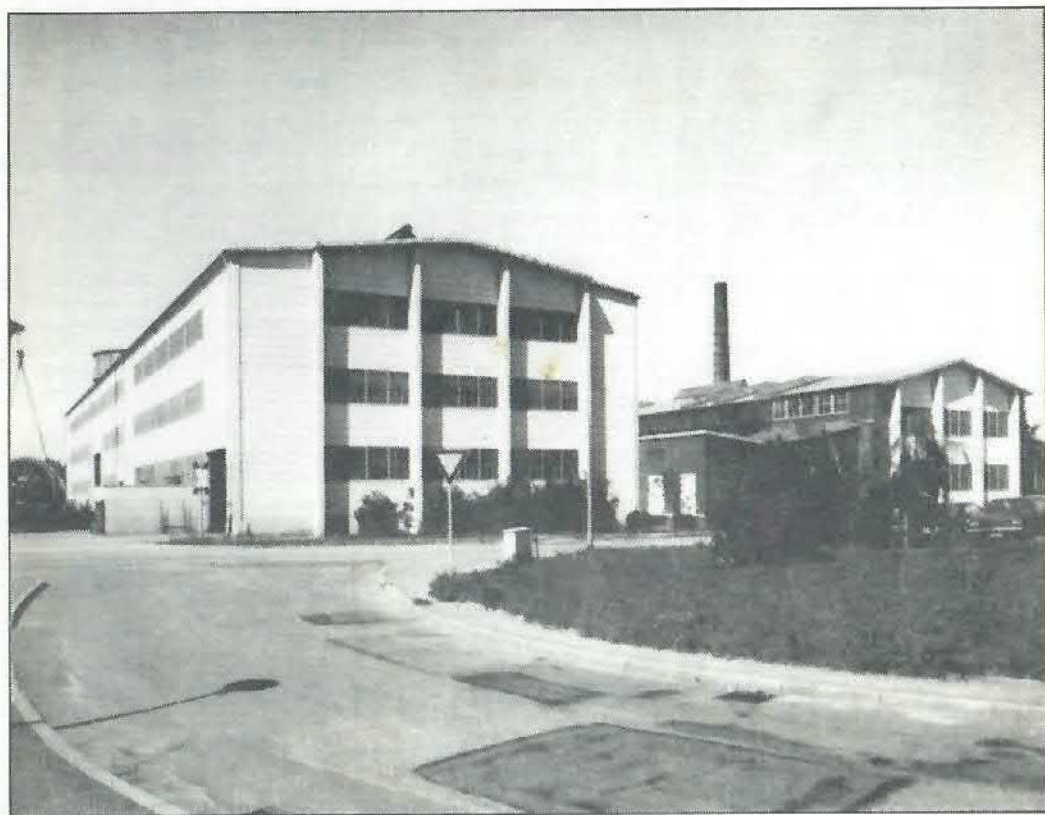

NORDEN OBS

Nr. 5 - nov.
1978 - 8. årg.

MASKINFABRIKKEN NORDEN - AALBORG

Samarbejdsudvalgets studietur til Lübeck
(se side 10)

Personalebladet NORDEN-OBS

udgives af
Maskinfabrikken NORDEN

Ansvarh. redaktør

Frede Jensen

Redaktionsudvalg

Frede Jensen
Henry Nielsen
Tage Hansen
Mogens Sall

Redaktionssekretær

Edel Frederiksen

Stof kan offentliggøres under mærke, men redaktøren skal kende indsenderens navn og afdeling.

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt.

Effektivitet og samarbejde

Det siger sig selv, at vor virksomhed må tælles blandt de effektive virksomheder, hvis vi fortsat skal bevare vor konkurrenceevne.

Problemet har gennem tiden været gjort til genstand for adskillige drøftelser i samarbejdsudvalget, og der er enighed om, at der skal samarbejdes om, at virksomheden gennem stadig bedring af effektiviteten kan være i stand til at gøre sig gældende på markedet.

Forholdene på de forskellige markeder, Norden henvender sig til, har ikke forbedret sig i den sidste tid - snarere tværtimod. Vi mærker det, når vi er ude med "ordreblokken". Der er ofte konkurrencetilbud, som ligger på højde med, hvad vi ville betegne som fremstillingspriser.

Vi tror ikke, at de forskellige medarbejdergrupper på Norden er ukendt med, at det ikke sjældent må konstateres, at tilbud, som der i beregningsafdelingen er lagt stort arbejde i, forkastes, fordi delene kan købes billigere - og tit betydeligt billigere - fra anden side. Informationerne løber på en fabrikk af vor størrelse hurtigt, både når vi får en ordre, og når en ordre går vor dør forbi.

Vi tror også, at mange af medarbejderne i privatlivet - gennem bekendte - erfarer, at der er tilsvarende forhold andre steder. Hvis vi hører om en virksomhed, der ikke

går så godt, så stiller vi automatisk et spørgsmålstegn ved effektiviteten.

Effektivitet på en virksomhed er ikke noget, der kommer af sig selv. Det er et resultat af en række faktorer, der må "gå op", for at produktionen kan foregå på den mest hensigtsmæssige måde.

Et af elementerne er planlægning - både den, der udføres af fabrikken, og som naturligvis skal være så god som mulig, og også den, der gøres af den enkelte medarbejder ved hans indsats for helheden - tandhjulene skulle jo gerne passe sammen som et vel-smurt maskineri.

Men effektivitet omfatter også andre forhold. Der er behovet for stadig nye forslag og ideer både til nye metoder og til nedbringelse af omkostninger. Og det betyder også en effektiv udnyttelse af den arbejdstid, der afvikles på fabrikken.

Samarbejdsudvalget har også på sit sidste møde drøftet mulighederne for at imødegå den skærpede konkurrencesituation gennem forøget samarbejde om de faktorer, der medvirker til at øge effektiviteten.

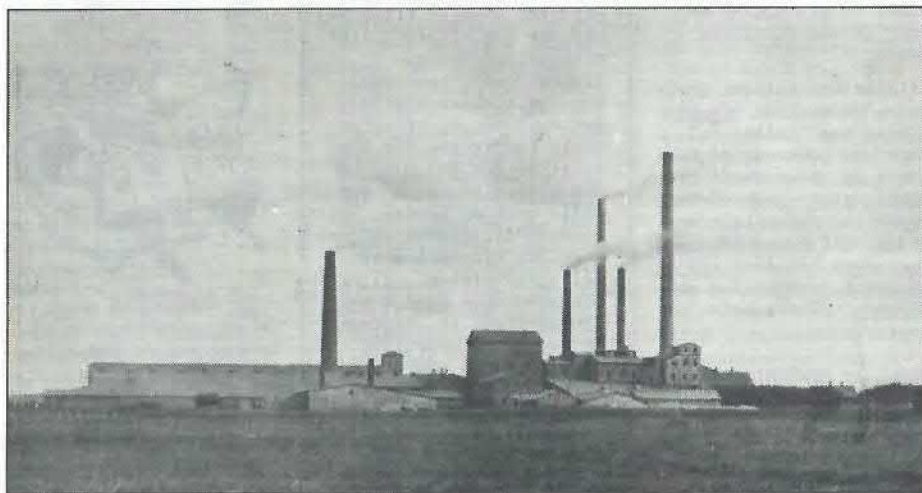
Der er enighed om at støtte bestræbelserne i videst muligt omfang med det mål at få nye forslag og ideer frem, tilstræbe bedst mulig udnyttelse af arbejdstiden, forbedre planlægningen og - ikke mindst - ved i fællesskab - medarbejdere og virksomhed - at tale sammen i de tilfælde, hvor der er tale om mulige ordrer til presset prisniveau.

80 års industri

Der er i år grund til at sende en stille tanke tilbage på en håndfuld initiativrige og fremsynede mænd, som for 80 år siden under store anstrengelser fik skabt en cementfabrik på de af os så velkendte

land, der indeholdt både velegnede ler- og navnlig udmærkede kridtlejer, og som grænsede direkte til Limfjorden, hvor et dæmningsanlæg med brohoved skulle sikre adgangen til dybt vand.

Fabrikkens omtumlede tilværelse gennem årene har været behandlet i NORDEN-OBS gennem de seneste år og skal ikke gentages her. Den 30. juni 1972 blev der sat et endeligt og uigenkaldeligt punktum

arealer.

I slutningen af året 1898 offentliggjordes i dagspressen en indbydelse til tegning af aktier i aktieselskabet Portland-Cementfabrikken "Norden", og den 12. november 1898 blev aktieselskabet stiftet på en konstituerende generalforsamling med en aktiekapital på 500.000 kr.

Den første aktivitet var at købe gården "Johannesminde" 3 km vest for Aalborg med i alt 30 tønder

Gården "Johannesminde" eksisterer i øvrigt endnu - den ejes og beboes af fuldmægtig Kaj Holländer, der i øvrigt har været ansat på NORDEN i over halvdelen af de 80 år.

Ellers er der ikke mange minder tilbage fra fabrikkens bevagede fortid som cementfabrik. De markante fabriksbygninger forsvandt for stedse ved nedrivningen i 1974, og det er sikkert, at der aldrig mere vil komme cementproduktion på dette sted.

for produktion af cement og råjern i roterovne.

Men indirekte har vi, som har vort daglige arbejde på den gamle cementfabriks arealer, god grund til at mindes de fremsynede mænd, der i 1898 "drog vestpå" fra Aalborg og erhvervede et industriareal, der også - nu 80 år efter - nå karakteriseres som særdeles velegnet - specielt på grund af de gode pladsforhold og havnen.

Samarbejdsudvalg

Torsdag den 19. oktober 1978 kl. 15.40 afholdtes ordinært møde i samarbejdsudvalget.

W. Kok oplyste, at Hans Nielsen indtræder i SU i stedet for Flemming Jensen, og rettede en tak til Flemming Jensen for den tid, han havde været i udvalget.

PUNKT 1: BEHANDLING AF PUNKTER FRA TIDLIGERE MØDER.

Aftalen med Aalborg Havnevesen vedrørende havnens status som "privat bolværk" er godkendt af kommunen og videresendt til ministeriets godkendelse, hvorefter reparationsarbejdet vil blive påbegyndt. B-gruppen har fået 1/2 time fri i forbindelse med SU-møde til drøftelse af dagsordenen.

PUNKT 2: BERETNINGER FRA FORSKELLIGE UDVALG.

Der afholdtes møde i sikkerhedsudvalget 5. oktober 1978.

Henry Nielsen gjorde opmærksom på, at man var enige om, at der ved køb af gaffeltrucks skulle være førerhus med, hvilket ikke var tilfældet med den sidst indkøbte. W. Kok svarede, at der er indkøbt et førerhus til trucken. N. Aa. Nørgaard vil inden næste SU-møde undersøge, hvad der ligger til grund for den temmelig store stigning, som ulykkesstatistikken for 1977 udviser i sammenligning med 1976. Henry Nielsen påpegede, at ikke alle el-kabler bliver efterset, hvilket fremgår af den uanmeldte inspektion. Frede Jensen svarede, at de forskellige afdelinger har lovet, at der

bliver foretaget eftersyn af kablerne.

Henry Nielsen oplyste, at der vil blive set nærmere på, at punktudsøgningen bliver benyttet.

Der var tilfredshed med, at der kom en repræsentant fra udearbejde med som gæst til sikkerhedsudvalgsmøderne, når udearbejde ikke kunne være repræsenteret i udvalget. Der blev udtrykt tilfredshed med den afholdte sikkerhedskonference.

Ifølge de nye bestemmelser for sikkerhedsarbejdet skal der oprettes en sikkerhedsgruppe for kontoret og for hal M.

Man var enige om, at det ville være en fordel, hvis sikkerhedsrepræsentanterne samtidig var medlem af afdelingsudvalgene.

Der afholdtes møde i kantineudvalget 18. september og 9. oktober 1978.

Henry Nielsen gjorde opmærksom på, at det ikke var stigningen i priserne som følge af momsforhøjelsen, man var utilfreds med, men i forhold til serviceniveauet menes priserne at være for høje. HN fremsatte herunder atter ønsket om, at der kunne købes "ostemad'er" i kantinen.

Der fremkom forslag om at holde kantinen åben om morgenen fra kl. 6.30-7.00 i stedet for kl. 9-9.30 om formiddagen.

Formanden og næstformanden vil drøfte spørgsmålet om åbningstid og køb af "ostemad'er" med kantineudvalget og fru Skov. Alle afdelingsudvalg har afholdt møde siden sidste SU-møde, og referaterne er sat i opslag i de pågældende afdelinger. Dagpengeudvalget oplyste, at sygeprocenten i sammen-

ligning med sidste år på samme tidspunkt er faldet en anelse.

N. Aa. Nørgaard bad om at få eventuelle ændringer og tilføjelser til medarbejderhåndbogen i løbet af en måned.

Der vil blive nedsat et udvalg, der skal fastsætte ferien for 1979.

Udvalget, der er nedsat for at se på personalepolitik, arbejder fortsat med de forskellige spørgsmål i forbindelse hermed.

- De snakker så meget om en hestekur - og så henter man de sædvanlige gamle travere frem.

PUNKT 3: ORDRE- OG PRODUKTIONSFORHOLD.

Med kendte og reserverede ordrer er der i 1. kvartal 1979 beskæftigelse til 55 mand (50 %) i pladeværkstederne, til 6 mand (30 %) i maskinværkstedet og til 2 mand (20 %) i montageværkstedet.

Udearbejde: Der er på Rordal beskæftigelse til 20 mand resten af året, på DEF til 5 mand resten af året, på Lindholm til 3 mand i 2 måneder og på Sønderjyllands Maskinfabrik til 10 mand i 5 uger og yderligere 5 uger senere.

Det er særlig vanskeligt at forudsige beskæftigelsen på udearbejde, men det ser lovende ud for øjeblikket, bl.a. ved hjælp

af arbejdet på Enstedværket.
Konkurrenceforholdene er ikke blevet lempet.
FLS har solgt en del cementanlæg, men en stor del af anlægsmaskinerne skal fremstilles i udlandet.
Det gælder bl.a. de transportmaskiner, vi fremstiller.

Der er sket en strukturændring i vor produktmix, således at maskiner bliver afløst af større pladekonstruktioner; dette kan påvirke beskæftigelsesforholdene i arbejdsforberedelse og pakkeafdeling.
Der må være stor fleksibilitet hos os for at holde nogenlunde konstant beskæftigelse.

Der bliver afgivet mange tilbud, og en del af disse kan også tænkes at indebære montage.

I samarbejde med et dansk og et tysk firma er der afgivet tilbud på 2 store kultransportører til et dansk kraftværk, og her forsøger vi også at tage montage med i billedet.
Endvidere er der givet tilbud på en stacker til FLS, på dækshuse m.m. til cementskib og til et andet tysk firma på 3 kran-dragere.

Også til verftsindustrien er der afgivet en del tilbud, men vi må konstatere, at der er nogle, der er billigere end os. Vi står nu over for at skulle afgive nyt tilbud, og der var enighed i SU om, at man drøfter det pressede prisniveau med medarbejderne i hal P, inden tilbud afgives.

Der var enighed om en drøftelse af fornyelse af vort lønssystem, evt. med hjælp fra eksperter fra organisationerne på begge sider. Norden har sammen med FLS-Lü fået 25 % af en ordre på 2 tårne til cyklonfor-

varmer.

Der var enighed i at foretage drøftelser med medarbejderne om, hvorledes effektiviteten kan fremmes; der kunne måske herved komme ideer frem til at gøre tingene på en bedre måde, udnytte arbejdstiden effektivt og nedbringe omkostningerne m.m.

Der er fra udearbejde rettet henvendelse om et bedre "nødværksted". Man har kigget på spørgsmålet og vil ud over det nuværende nødværksted indrette et reserveværksted i hal L. Der er strøm, lys og varme samt ret stor portåbning. Der mangler dog kraner, så man må sikre sig, at det arbejde, der skal laves her, kan håndteres ved hjælp af gaffeltruck. Rettevalsen i hal L vil blive flyttet.

Bevillinger: Der er foretaget følgende investeringer siden sidste møde: Porte i værkstederne A, N, S og U, Ascona personbil, thermoglaslysbånd i hal U, isolering af gavle i hal N, 2 stk. læskure til hal R, 2 varmeskabe for elektroder i hal R og S, fundament for silo til sand, svejseværk i hal R, palle-reol i hal V, brændemaskiner i hal R og værktøjs-skab i maskinværkstedet.

PUNKT 4: PUNKTER FRA SU-KONFERENCEN 15/3 1977 (FORSLAG OG IDEER).

Der var enighed om at afholde flere idemøder på konkrete opgaver.
Man mente, det var en god ting med forlagskasser, hvor der kunne komme forslag frem til forbedring af produktionen, bedre udnyttelse af værktøjet og andre lønsomme ideer. Det foresloges at indføre en prøveperiode. Der var enighed om, at udval-

get, der ser på personalepolitik, også skal inddrage spørgsmålet om forslagskasser i arbejdet og udarbejde retningslinier for fremgangsmåden, bl.a. ved at undersøge, hvorledes andre virksomheder har løst dette spørgsmål.

Henry Nielsen mente, at der med hensyn til at få godset ud til folk og tilrettelæggningen af arbejdet må kigges nærmere på dette spørgsmål, ligesom kommunikationen imellem værkstederne må kunne forbedres væsentligt. Planlægningen i hvert værksted og værkstederne imellem må også forbedres. Således må man f.eks. holde hinanden orienteret om, hvornår et emne skal bruges, hvis det drejer sig om et emne, der skal bearbejdes i maskinværkstedet og først skal udføres i pladeværkstedet. Frede Jensen svarede, at man vil tage spørgsmålet op på det ugentlige møde, der holdes med deltagelse fra plade-, maskin- og montageværkstederne samt fra forsendelsesafdelingen, så der kan blive den bedste mulige planlægning.

PUNKT 5: UDDANNELSE.

Henry Nielsen mente, at ledelsen burde sørge for, at værkførererne fik en bedre og videregående uddannelse. Han tænkte her navnlig på kurser, der vedrører samarbejdsforhold, fælles værkstedsregler, overenskomstforhold o.lign., men selvfølgelig også faglige kurser.

W. Kok svarede, at det er en sag, man til stadighed har for øje. Virksomheden er indstillet på, at medarbejderne får relevant uddannelse på kursus o.lign.

PUNKT 6: FLEXTID.

Henry Nielsen fremsatte ønske om, at arbejdstiden forskydes et kvarter om morgenen, så nogle af medarbejderne møder kl. 6.45 og andre kl. 7.00, da det vil forbedre forholdene i baderummene.

W. Kok svarede, at han gerne først ville drøfte det med arbejdslederne. Henry Nielsen fremhævede, at det ikke havde noget at gøre med flexetid, som der vil blive arbejdet videre med, da man mener, at flexetid vil give en stigning i effektiviteten og en større arbejdstilfredshed blandt medarbejderne. Man vil senere komme med et oplæg til flexetid.

W. Kok nævnte, at der i prøvetiden for flexetid i sommer havde været en stigning inden sommerferien i antallet af medarbejdere - op til 60 personer - der benyttede flexetiden, medens der efter ferien havde været en stærk afmatning.

PUNKT 7: EVENTUELT.

Intet.

Mødet hævet kl. 17.55.

BBB

SÅ ER DET LIGEMEGET

Koncernens øverste chef engagerede en chauffør fra et bureau, medens hans egen havde ferie.

- Hvad hedder De? spurgte han.

- Charles, hr. direktør!
- O.K., men jeg kalder altid mine chauffører ved deres efternavn. Hvad er deres fulde navn?
- Charles Darling!
- O.K., Charles kør blot.

Klub 62

På generalforsamlingen den 13. oktober 1978 blev det vedtaget at hæve klubkontingentet med 1 kr. pr. uge, hvilket vil ske fra førstkomende lønperiode.

Opbygningen af et evt. nyt lønsystem blev gennemgået. Klubbens lønvalg venter stadig på et udspil fra ledelsen.

Klubbens sikkerhedsrepræsentanter gav en orientering angående de nye bestemmelser, der trådte i kraft den 1. oktober 1978, samt formålet med de analyser, der er foretaget i ovnene på Rørdal, og de målinger, der stadig vil finde sted. Sikkerhedsgruppen har endvidere gennemarbejdet materiale til medarbejderhåndbogen 1979.

Der var enighed om, at samarbejdet med klub 11 skulle udbygges med nogle faste møder om året, så evt. misforståelser kunne forebygges.

Festudvalget vil med de få kontanter, der er i kassen, kalde sammen til en glad aften engang i november.

Valg til bestyrelsen var alle genvalg, og bestyrelsen er nu som følger:

Mogens Sall, formand
Erik Thomsen, næstformand

Bent Jørgensen, kasserer
Kurt Grynnerup, sekretær
Erik Steen Mikkelsen

Aftenen sluttede med en film, hvor Jens Andreasen tog os en tur med til Irak. Filmen var interessant, og alle fik et godt indblik i forholdene i lejren og opbygningen af Kufa-anlægget.

Bestyrelsen

Klub 11

GENERALFORSAMLING

Der blev under beretningen diskuteret lønstatistik og arbejdsforhold. Bestyrelsen arbejder videre med problemerne.

Der blev endvidere diskuteret flexetid og ferie 1979. Der fremkom mange gode forslag, som bestyrelsen nu vil bearbejde og senere forhandle med ledelsen.

Nyvalg til bestyrelsen:

Kurt Nielsen, hal S
Niels Peter Olesen (lærlingerepræsentant)

Til SU:

Svend Aage Thomsen

p.b.v.

Henry M. Nielsen

Personalia

Udlært

20.10.78:

Jan Grünewald Astrup
udlært som pladesmed

* * * Til
* * * lykke

Kantineudvalg

Kantineudvalget afholdt møde 18. september 1978 - primært for at drøfte ønsker til budgettet for 1979.

1. Det aftales at fremsætte følgende ønsker til budgetvedtagelse:

Automat	6.000
Indretning af spisestue	25.000
Omlædningsrum:	
Isolering (overført fra 1978-budget)	15.000
Maling (overført fra 1978-budget)	8.000
Udskiftning af ca. 40 garderobeskabe	<u>10.000</u>
<u>I alt</u>	<u>64.000</u>

Automat: I budgettet for 1978 er til indkøb af ølautomat afsat kr. 12.000. Efter at have set på - og forhørt sig om - tidligere drøftede mekaniske automater, der kan fås til ca. kr. 6.000 pr. stk., går man ind for i 1978 at købe een af disse. Budgetbeløbet for 1979 er beregnet enten til indkøb af een mere af denne slags eller til reparation af eksisterende karruselautomat.

Modernisering af toiletter: I budgettet for 1978 er afsat kr. 15.000 til dette formål. Helmuth Hansen vil nu foranledige, at dette arbejde bliver igangsat.

2. På sidste SU-møde blev foreslået anbringelse af en selvbetjeningskøledisk i spisesalen. Dette spørgsmål blev drøftet med fru Skov, og der var enighed om, at en ændring til denne ekspeditionsform ikke ville kunne nedsætte betjeningstiden.
3. I forbindelse med MØMS-forhøjelsen fra 1/10 d.å. vil der blive foretaget prisreguleringer, der svarer hertil. KVJ oplyste, at der herudover vil blive indført nye MØMS-regler for kantiner. Reglerne herfor er imidlertid så nye, at de endnu ikke er nedfældet på tryk; det eneste, man med sikkerhed er klar over, er, at de vil belaste kantine-regnskabet med ekstra udgifter.

Kantineudvalget afholdt ordinært møde 9. oktober 1978.

1. Henning Nielsen meddelte, at han fra tillidsmanden har modtaget en klage over de sidst foretagne prisforhøjelser (som følge af MØMS-forhøjelsen). Alle 4 medlemmer godkender den foretagne forhøjelse.
2. Helmuth Hansen beklagede, at der - grundet en misforståelse - ikke var varmt vand til morgen.
3. Der blev fastlagt en plan for moderniseringen af toiletterne.
4. På forespørgsel fra Arne Christensen oplystes, at fabrikken har tegnet brandforsikring for medarbejdernes private effekter for kr. 500,- (nævnt i personalehåndbogen på side 9) - derimod må de ansattes egen forsikring dække evt. tyveri, selv om dette foregår på fabrikken.
5. Det aftales, at der foretages en gennemgang af stolene i spisesalen for evt. mangler, f.eks. af kroge.

Beskæftigede

på NORDEN pr. 1.10.78:

30 funktionærer
154 faglærte
51 ufaglærte
<u>16 lærlinge</u>

251

Derudefra

Tanzania

Tanga, i denne forbindelse en mindre havneby i det nordøstlige Tanzania, hvor FLS ca. 15 km vest for byen er i gang med at opføre en 500.000 ton/år cementfabrik for Tanzania Saruji Corporation. Fabrikken har tidligere været omtalt, som fabrikken der skal hvile på puder på grund af den vanskelige undergrund.

Ifølge kontrakten skulle FLS for kundens regning stå for transporten af udstyret til fabrikken. Den oprindelige tanke var at importere via Dar es Salaam, hvilket indebar transport ad landevejen ca. 360 km til Tanga.

Den lange indlandstransport var ikke nogen tiltalende tanke, især ikke med viden om det udstyr, der kunne skaffes lokalt og interessen blev derfor snart koncentreret om Tanga.

I Tanga kan skibene ikke gå til kaj, men losses i åben sø til pramme og læg-

tere, der derefter bugseres ind til kaj, en tur der varer ca. $\frac{1}{2}$ -1 time.

Tanga havn er kun udstyret med 1 stk. 20 tons kran og et antal 5 tons kraner, hvilket ikke er tilstrækkeligt til at løfte de tungeste enheder på 60 og 75 tons, idag moderate enheder hos FLS, men i Tanzania noget virkeligt stort.

At finde skibe, der kunne løfte ud med eget grej, ville ikke være noget uoverskueligt problem. Problemet ville være at få løftet de tungeste enheder fra pontonerne op på kaj.

Det blev bestemt, at en lossebom skulle rigges til på stranden umiddelbart op til havneområdet. Pontonerne skulle så ved højvande bugseres ind og tømmes, helst inden tidevandet gik ud. Og skulle dette ikke kunne nås, ville pontonerne blot stå på stranden til næste højvande.

Der blev skrevet kontrakt med montagefirmaet, der gennem sin afdeling i Tanzania ville påtage sig transportopgaven.

På et senere tidspunkt, efter kontrakten var underskrevet, forlod man ideen med lossebommen. Ikke fordi den ikke var god nok, men montagefirmaet påtænkte nu at anskaffe en stor MANITOWOC-kran til montagearbejdet. Ved at anskaffe denne kran på et tidligere tidspunkt, ville man også kunne anvende den til at løfte de store kolli om fra pontonerne til havnekajen.

Kranen, der er på larvebælter og mobil, - omend meget langsom - blev indkøbt i Europa ved FLS's mellemkomst. Den ankom med specialskib til Tanga, hvor den hurtigt blev samlet og rigget til og placeret i havnen så tæt ved vandet, at den kunne række ud og løfte de tungeste enheder.

Der blev indforsrevet fra Europa kraftigt rullende materiel til transporten ad landevejen til anlæg. Havnemyndighederne var skeptiske overfor dette store projekt, som var helt nyt for dem, men efter lange forhandlinger at-

cepterede de.

Den hidtidige havneingeniør, der er officer fra den engelske flåde, har adskillige års praktisk erfaring indenfor handelsflåden og har boet over 20 år i Tanzania og taler Swahili. Han blev engageret til at varetage opgavens gennemførelse i Tanga, og det viste sig at være et godt valg.

Afskibningerne fra Europa blev nøje planlagt, og de første skibe begyndte at ankomme efter planen. I starten var der problemer

for de lokale folk med at håndtere især de store røggasledninger, men det gik hurtigt bedre. Det blev klaret med fagter og gebærder og en blanding af swahili, engelsk og såmænd også dansk.

Omsider ankom de store koller og vi var alle spændte på, hvordan det hele ville forløbe. At losse de store stykker fra et skib i det Indiske Ocean ned på en ponton, der bevæger sig med bølgerne, er ikke helt nemt, men ned kom de da uden uheld.

Kraftige bugserbåde sørgede for transporten til kaj, og her var der mange tilskuere, der spændte overværede hvorledes den store kran uden besvær fik de store enheder op på køretøjerne.

Det kneb af og til for

den ledsagende eskorte at få folk til at indse, at det var nødvendigt at stoppe eller køre en anden vej. Men da de lidt senere så, hvad der kom rullende, var de mere forstående og snakken gik livligt.

At strømmen blev afbrudt i byen adskillige gange, når vi skulle under el-ledninger eller når disse skulle løftes, tog man med godt humør.

Hver transport tog ca. 3 timer og alt gik godt. Kun eet uheld var i ude for, hvor en mand fik sin fod beskadiget, men heldigvis ikke alvorligt.

Der var rosende omtale fra de mange i Tanga, der havde fulgt transporterne, og i havnen var man meget overrasket over den solide måde, godset var emballeret på.

Den næste opgave, der forestår i Tanzania er transporten af udstyret til den nye cementfabrik, der er under opførelse ved Mbeya i den sydlige del af landet, ca. 950 km fra Dar es Salaam. Det bliver uden tvivl en stor opgave, som kunden imidlertid selv har påtaget sig, selvom FLS forståeligt nok vil følge interesseret med fra kulisserne.

SEF

Kufa

For anden gang i Kufa lejrens historie havde Den danske Ambassade i Bagdad forflyttet sin residens til Kufa for at give de mange MT og FLS ansatte mulighed for at afgive stemme om valgretsalderen.

De fleste trodsede det dårlige vejr (varmen!) og mødte op i valglokalet, som var indrettet i TV rummet.

HPH/KUfa

Ved valglokalet i Kufalejren, fra venstre: projektleder Preben Behrend, lejrchef Jørgen Gaarslev og den danske charge d'affaires Mogens Prehn.

Studietur

Dette er en beskrivelse af samarbejdsudvalgets studietur til FLS-maskinfabrikken i Lübeck den 14., 15. og 16. september, som Frede Jensen i egenskab af redaktør for OBS og utrættelig i sine bestræbelser efter at få nyt stof til vort blad pålagde frk. Frederiksen og undertegnede at sørge for.

Turen blev kørt i 3 private vogne, hvor deltagerne på god demokratisk facon havde fordelt sig på den måde, at den ene vogn var for ikke-rygere, de to andre for rygere. Et forhold, der nær havde vænnet frk. Frederiksen af med at ryge, idet hun var havnet i ikke-ryger vognen, men hendes indkøb ved grænsen på hjemturen senere tydede på, at hun ville tage revanche.

Fra Aalborg til Lübeck er der langt, og hvis man ikke sørger for at tanke op i rette tid, kan det godt give nerver på, når benzinuret viser nul, og man ikke aner, hvor langt der er til næste tank. Den situation kan få selv en rutineret udlandsfarer til at tabe hovedet og søge væk fra autobanen i håb om at finde en åben tankstation. Uden at nævne navne kan vi godt røbe, at det skete for føreren af den ene vogn, som senere måtte tage imod et par spydigheder, da det viste sig, at han blot skulle have fortsat 5-6 km længere ad autobanen for at få tanket op.

På trods af det lille "sidespring" nåede alle Lübeck til den beregnede tid, hvor vor vært direktør Christensen fra maskinfabrikken havde sørget for særdeles gode værelser og betjening.

Fredag var afsat til besøg på maskinfabrikken, hvor vi blev modtaget af direktør Christensen og medarbejdere repræsenterende forskellige afdelinger og Betriebsrat (en slags SU). Dagen begyndte med en orientering om, hvordan fabrikken startede i 1909, en beskrivelse af hvad man beskæftigede sig med og lidt om hvordan opgaverne løstes. Vi hæftede os især ved direktørens beskrivelse af, hvordan problemet med afdrejning af en 24 m lang tromle var blevet løst. Man skar den simpelthen over og svejsede den sammen igen efter bearbejdningen. Det bemærkelsesværdige var direktørens evne til at få det til at lyde som den letteste sag i verden. Løsningen af denne opgave er et bevis på, at det til tider kan betale sig at tænke utraditionelt.

Rundgangen gennem værkstedshallerne var interessant på flere områder. Det første, vi bemærkede, var, at man så at sige kunne læse færdige varer direkte på toget, idet der i den ende af hallen, hvor der var male-pakke-afdeling, var spor, så der kunne køre en godsvogn helt ind. En detalje, som sikkert sparer både tid og penge.

En forestilling om maskinparken havde vi, der ikke havde set den før, nok i forvejen, men et er at høre den omtale, noget andet at se den i virkeligheden.

Store og kraftige maskiner, som vi ikke er vant til at se, dominerede i både den gamle og nye hal, hvor der til vor undren blev udført pladearbejde imellem maskinerne. I den nye hal var bl.a. den store

drejebænk og den store kran. Stor er vist ikke for stærkt et udtryk, for en drejebænk, der kan bearbejde emner med en diameter på ca. 7 m og en længde på 17 m, og en 50 t kran, der under særlige omstændigheder kan indstilles til at løfte 100 tons, hører bestemt ikke til de mindste.

Et lille værksted var indrettet til lærlinge, hvor ca. en halv snes filede, borede og savede på livet løs. Lærlingeuddannelsen i Lübeck er forskellig fra vor på den måde, at lærlingene går i skole en dag pr. uge. Uddannelsen foregår det første år i lærlingeværkstedet under grundig vejledning, resten (2 1/2 år) i øvrige værksteder.

Rundvisningen omfattede også lagerplads for jern, og hvis der i værkstedshallerne var småt med arbejdsmiljø, så manglede det til gengæld ikke i og omkring pladsmændens kontor. Midt i alt det rustne og triste, som man vel godt kan kalde et udendørs jernlager, stod noget som mest af alt lignede et lille kolonihavehus. Af udsmykning manglede der ikke noget, hverken ude eller inde. Udvendig med forskellige blomster og indvendig diverse "billeder".

En legesyg kattekilling dukkede også frem fra huset, og åbenbart må Henry se "tillidsfuld" ud, for det lykkedes ham at kæle for den.

Efter rundvisningen samledes vi atter i mødelokalet, og lejligheden til at stille spørgsmål blev ivrigt benyttet.

Sidst på eftermiddagen var der tid til at kigge lidt på forretninger og enkelte seværdigheder, såsom "Marienkirche" fra år 1250 med de nedskudte klokker, som har fået lov at ligge som et mindesmærke der hvor de under krigen faldt ned.

Om aftenen var direktør Christensen vært ved en middag på den historiske restaurant "Schiffergesellschaft", der blev bygget til samlingssted for kaptajn og mandskab på træsejlskibenes tid. Middagen var intet mindre end en kulinarisk oplevelse, og et efterfølgende besøg i "Heiligen Geist" satte punktum for en dag med mange oplevelser.

Hjemturen startede lørdag formiddag med aftalt mødested ved grænsekiøskerne, hvor der blev gjort den ene gode handel efter den anden. Efter et hastigt indtaget måltid gik turen videre mod Aalborg, og hvis nogen virkede usædvanlig trætte ved hjemkomsten, kan det måske skyldes, at der fredag nat kl. 3 var lejlighed til at se boksekamp (Glax-Spinks) direkte i hotellets TV.

Jørgen Kristensen

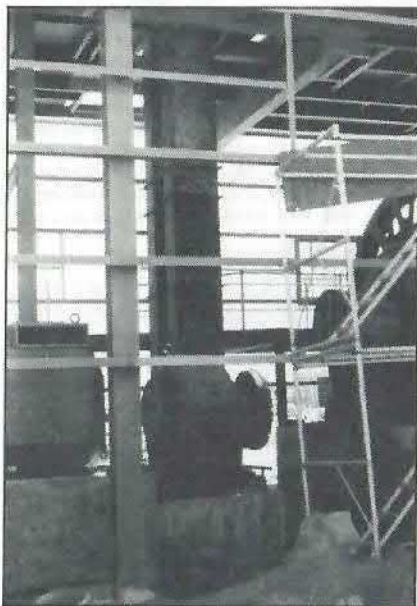
"En varm oplevelse"

Efter en vellykket tur med de vist normale forsinkelser ankom jeg til Kuwait den 18. august kl. 23.00, et for os herhjemme ret køligt tidspunkt.

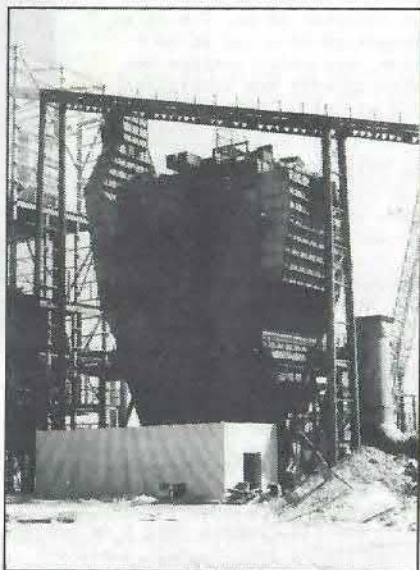
Jeg stod med store forventninger ud af flyveren, men var faktisk parat til straks at vende hjem igen, i alt fald tænkte jeg: Dette holder du aldrig til! Nok havde jeg regnet med, at der var ret varmt, men dette var midt om natten, og temperaturen lå omkring 40°, så hvordan ville det ikke blive i dagtimerne. Men efter at være kommet igennem told og paskontrol og i en airconditioneret bil kørt til en udmærket airconditioneret lejlighed begyndte jeg at tænke på disse som mulige tilflugtssteder for varmen.

Næste morgen tog jeg så på arbejde og blev i dagens løb præsenteret for kollegaer, arbejde samt en temperatur på 52° i skyggen og ikke at forglemme et airconditioneret kontor.

Nu kom så det arbejdsmæssige, nemlig

Elevatorskakte fremstillet på NORDEN

El-filter fremstillet på NORDEN

kontrol med svejsning af 10 rundsømme på en 3,6 meter roterovn. Efter at jeg så, hvordan man behandlede de af Norden fremstillede elevatorskakte, kunne det nok give én bange anelser. Elevatorskaktene blev transporteret på lastbil og tippet af, hvorefter man brugte flere dage til at rette dem op igen. Vi brugte da også 1 uge til at få lavet nogle meget simple stilladser. Ved montage af el-filter, i øvrigt også fremstillet af Norden, ventede man 1 uge på, at kunden skulle købe 300 bolte, der var medleveret fra Norden, men som var forsvundet i ørkensandet.

Dette er nogle små eksempler på, hvordan man her har forlænget montagetiden med 1 år, så måske var det godt, at mit ophold i Kuwait kun varede 6 uger, da det sikkert kunne give afsmitninger i samme henseende at opholde sig for længe under sådanne forhold.

Henrik Eriksen

Den kører deruda'

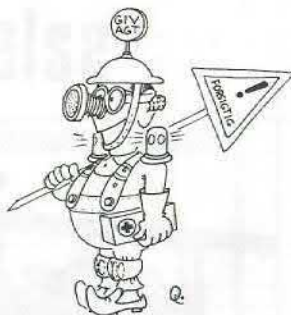
Sikkerhedsarbejdet for de udearbejdende skal plan-
lægges hjemmefra.
Det siger regleme.
Ret dig efter dem.

Gør Danmark til en bedre arbejdsplads.

Fra

Sikkerhedsfronten

Sikkerhedsudvalget afholdt møde torsdag den 5. oktober 1978 kl. 15.40.

Udvalgskursus.

Der er stadig reserveret plads til 2 medlemmer af sikkerhedsudvalget i efteråret.

Grundkursus i sikkerhed.

Frede Jensen har deltaget i et sådant kursus, og Kurt Grynnerup deltager fra 10/10 1978.

Kursus for fører af gaffelstablere.

Verner Dissing er tilmeldt et kursus på Specialarbejderskolen. Sikkerhedsgruppen i værksted D undersøger stadig, hvad der er påkrævet i drejerværkstedet.

Kursus for truckførere.

Svend Andersen har deltaget i ovennævnte kursus.

Sikkerhedskonference.

Sikkerhedsorganisationen var samlet til konference i dagene 13.-14. september; man vil kunne læse nærmere herom i OBS.

Sikkerhedsinspektion.

Sikkerhedsgruppen i hal V har foretaget uanmeldt inspektion. Rapporten vil kunne ses på opslagstavlerne.

Sikkerhedsfodtøj.

Der er bevilget tilskud

til køb af 2 par sikkerhedsfodtøj pr. år (perioden regnes fra 1/1 - 31/12).

Bore- og skæreoilier.

Sikkerhedsgruppen i værksted D arbejder stadig med sagen, men mangler endnu enkelte oplysninger.

Førerhus til gaffeltrucks.

Sikkerhedsudvalget vil foreslå ledelsen, at der bliver bevilget førerhus til nyindkøbt gaffeltruck i hal V.

Punktudsugning.

Ved de uanmeldte inspektioner viser det sig, at anlæggene ikke bliver anvendt. Sikkerhedsudvalget henstiller til alle sikkerhedsgrupper at påtale dette i hvert enkelt tilfælde, da det af sundhedsmæssige årsager er vigtigt, at anlæggene bliver brugt og især korrekt brugt.

Støvmasker ved ovenarbejde.

Rørdals sikkerhedstjeneste arbejder med sagen og har den 25/9 holdt et møde med Arbejdstilsynet, hvor bl.a. Jørgen Madsen deltog.

Spændingsbegrænsende udstyr til elektrosvejsning.

Fra 1/1 1979 skal svejseværkerne være forsynet med spændingsbegrænsende udstyr. Frede Jensen og

S. Krogh Sørensen er i gang med at undersøge de muligheder, der findes.

Udsagningsanlæg.

Problemerne med udsagningsanlæg skulle være løst i alle pladeværkstederne. Sikkerhedsudvalget vil derfor henstille til ledelsen, at der ligeledes findes en afklaring af forholdene i malerværkstedet.

Udearbejde.

Sikkerhedsudvalget modtog følgende spørgsmål fra sikkerhedsgruppen på udearbejde, hvilke besvarede af udvalget:

1. Lungeundersøgelse?

Udvalgets svar: Har en medarbejder vedvarende lungesymptomer, bør han søge egen læge og herigennem få en henvisning til lungeklinikken. Besøg hos speciallist og ambulant behandling vil i henhold til medarbejderhåndbogen side 7 blive dækket, såfremt man stiller med en skriftlig dokumentation fra sin egen læge.

2. En sikkerhedsrepræsentant mere?

Udvalgets svar: Sikkerhedsudvalget må henvise til Arbejdstilsynets vejledning nr. 81/1978 om udearbejde side 6 og 28.

3. Rettigheder vedrørende tid til sikkerhedsarbejde?

Udvalgets svar: Sikkerhedsudvalget må også her henvisne til Arbejdstilsynets vejledning nr. 81/1978 side 8-9-10-11-12.

4. Deltage i udvalgets inspektioner i afdelingen.

Udvalgets svar: Kurt Grynnerup og Hardy Nielsen vil til næste sikkerhedsudvalgsmøde komme med et forslag til dette punkt.

5. 2 møder om året med sikkerhedsgruppen. Kan det ene ikke afholdes ude i grupperne?

Udvalgets svar: Sikkerhedsudvalget mener, den nuværende form med en konference om året skal fortsætte. Det kan i forbindelse hermed nævnes, at der til sikkerhedsudvalgsmøderne bliver indbudt en sikkerhedsrepræsentant fra udearbejde som gæst, skiftevis arbejdsleder/sikkerhedsrepræsentant.

6. Sikkerhedsrepræsentanten kan ikke flyttes fra en sikkerhedsgruppe (afdeling), når der ikke er givet grønt lys af medarbejderne (bør ikke flyttes hjem i værkstederne igennem længere tid).

Udvalgets svar: Frede Jensen vil undersøge dette nærmere til næste møde.

7. Udvalget skal opstille principper for nødvendig oplæring og instruktion af de ansatte. Hvilke?

Udvalgets svar: Sikkerhedsudvalget har fra P. Holst og Jørgen Madsen modtaget et

forslag til en instruktion om sikkerhedsforskrifter ved udearbejde. Denne instruktion vil blive indført i den nye udgave af medarbejderhåndbogen.

8. Sikkerhedsfodtøj? Kun et par årligt med tilskud.

Udvalgets svar: Sikkerhedsudvalget kan meddele, at samtlige medarbejdere på udearbejde kan købe 2 par sikkerhedsfodtøj pr. år med tilskud.

Indtrufne ulykker.

23/2 1978, DSB Jyllands-gade:

Tilskadekomne faldt ned fra en banevogn og beskadigede hælen.

Fravær: 131 dage.

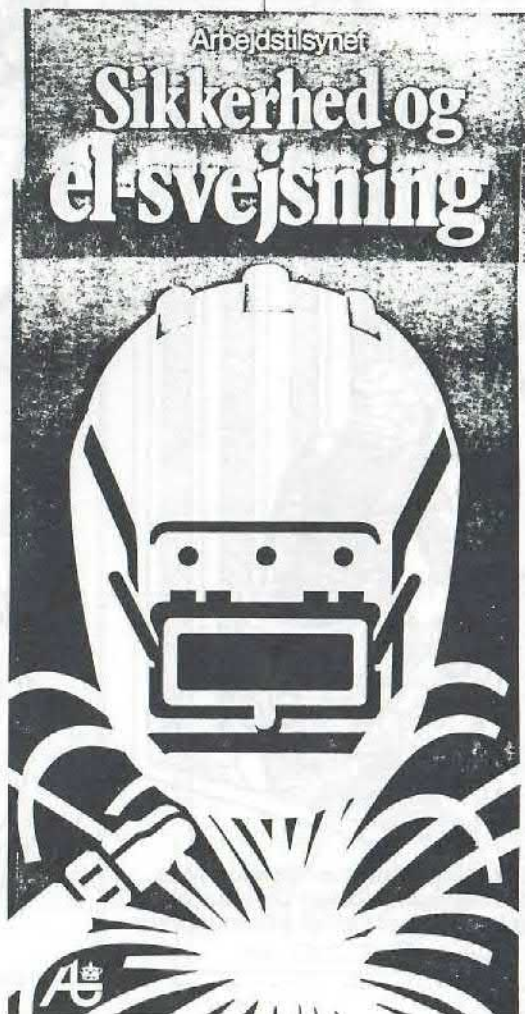
Hændelsen skyldes: arbejdsiver.

16/6 1978, pladsen:

Under løft af maskingods fik tilskadekomne en finger i klemme mellem gods og kæde.

Fravær: 25 dage.

Hændelsen skyldes: manglende agtpågivenhed.

el-svejsning

Nye regler!

Fra 1. januar 1979 gælder nye regler for el-svejsning under særlige arbejdsforhold.

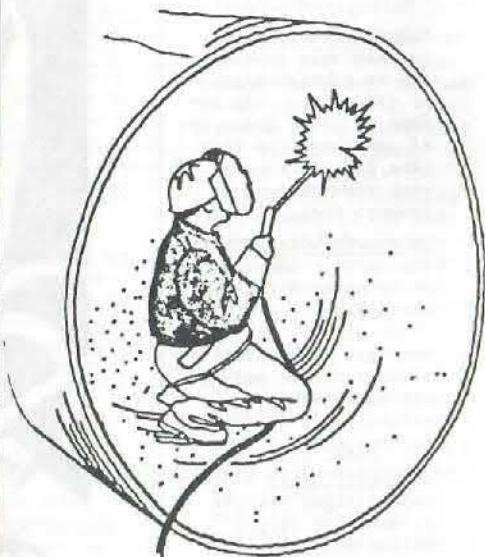
Alle steder, hvor svejseren er i direkte og stadig kontakt med emnet, skal der være et relæ, der sætter tomgangsspændingen ned til 12 Volt senest 0,2 sekunder efter, at lysbuen er slukket.

Det skal sikres, at strømmen afbrydes ved relæsvigt. Dette kan ske manuelt eller f.eks. ved et særligt sikkerhedsrelæ.

El-svejsning

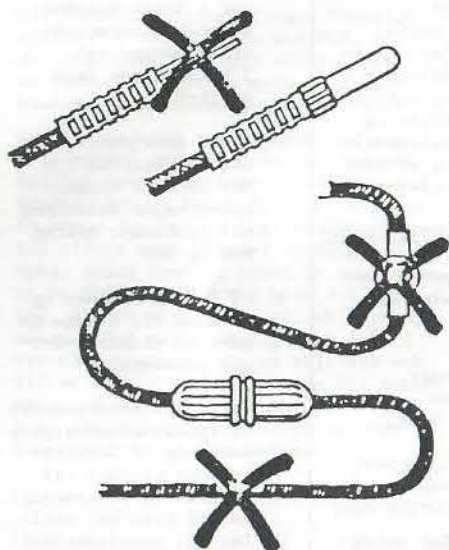
kan under særlige forhold være livsfarlig

Husk!

Defekt elgrej går lige til hjertet.

Elfusk kan være livsfarligt.
Elgrej skal repareres af fagfolk.

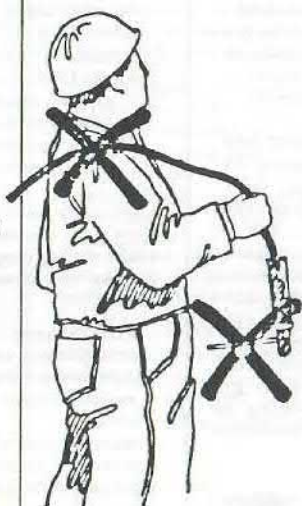
**Selv ved lave spændinger
kan fugtighed gøre el farlig.**

Derfor:

Arbejdstøj skal være helt og tørt,
Svejschandsker skal være hele og tørre.

Sikker brug af el

kræver god instruktion og gode arbejdsvaner.

Sikkerhedskonference

Til sikkerhedskonferencen den 13. og 14. september 1978, som blev ledet af uddannelseskonsulent Svend Svedstrup, Arbejds miljøfondet, var indbudt den samlede sikkerhedsorganisation i firmaet.

Møderne blev indledt med en grundig gennemgang af den nye vejledning, der blev omtalt i dagspressen den 14. september. Den nye vejledning er udgivet af Direktoratet for Arbejdstilsynet og har titlen "Virksomhedernes sikkerheds- og sundhedsarbejde" (nr. 81/1978). Bekendtgørelsen afløser pr. 1. oktober "Vejledning om internt sikkerhedsarbejde" (nr. 29).

Svend Svedstrup kunne oplyse, at Nordens sikkerhedsorganisation var den første virksomhed, der fik udleveret vejledningen og blev orienteret om denne.

Den nye vejledning er ændret en del i forhold til den tidligere, og som eksempel kan nævnes nogle ændringer, der får betydning for Norden:

Suppleanterne bortfalder fra sikkerhedsorganisationen.

Der skal vælges sikkerhedsgruppe i hal M og for kontorpersonalet.

Sikkerhedsudvalget og sikkerhedsgrupperne skal deltage i virksomhedens planlægning af sikkerheds- og sundhedsarbejdet, og dette indebærer, at sikkerhedsgrupperne skal inddrages ved planlægning af:

Arbejdsgang
Arbejdsprocesser
Arbejdsmetoder
og ændringer heri.
Udvidelse eller ombygning af afdelingen
Anskaffelse og ændringer af maskiner og tekniske hjælpemidler
Indkøb og brug af stoffer og materialer

Ligeledes skal sikkerhedsudvalget i samarbejde med sikkerhedsgrupperne inddrages ved planlægning af:

Arbejdsgang
Arbejdsprocesser
Arbejdsmetoder
og ændringer heri.

Sikkerhedsudvalget skal endvidere inddrages i det planlæggende arbejde ved:

Udvidelse eller ombygning af virksomheden eller en del heraf
Anskaffelse og ændringer af maskiner og tekniske hjælpemidler
Indkøb og brug af stoffer og materialer

Udvalget skal gennem planlægningen søge at sikre den enkelte ansatte ved arbejdet, d.v.s. at arbejdsprocesser, arbejdsstedet, de tekniske hjælpemidler og stoffer og materialer tilpasses den enkelte ansatte. Der må herunder tages særligt hensyn til eksempelvis ældre og handicappede.

Efter gennemgangen af den nye vejledning var der en gruppeopgave med følgende punkter:

1. Vil de nye regler for virksomhedernes sikker-

heds- og sundhedsarbejde medføre ændringer i jeres interne sikkerhedsorganisations opbygning?
I bekræftende fald hvilke?

2. Giver arbejdsmiljøloven og reglerne for det interne sikkerhedsarbejde anledning til problemer mellem SIU og SU?

3. På hvilke områder og hvordan vil I søge at påvirke virksomhedernes planlægning?

4. Hvem skal have referat af sikkerhedsudvalgets møder og hvilke krav bør der stilles til referatets udformning? Hvilke krav bør stilles til mødeindkaldelsen?

Herefter aflæggelse af grupperapporter og efterfølgende diskussion om bl.a. brugen af friskluftsmasker og filtermasker ved ovarbejde og malerarbejde og om mangelfuld og ukorrekt anvendelse af udsagningsanlæg ved svejsearbejde.

Møderne blev afsluttet med en ny film fra Arbejds miljøfondet ("FRIKENDT"), der viste de mange og sørgelige problemer, der for alle implicerede parter kan opstå i forbindelse med en arbejdsulykke.

Frede Jensen takkede Svend Svedstrup og fremmødte medarbejdere for deltagelsen i mødet og lovede, at sikkerhedsudvalget nærmere vil gennemgå den nye vejledning og prøve at løse de sikkerhedsmæssige problemer, der var fremkommet på mødet.

Sport

FODBOLD

FLS-turnering:

Når fodboldafdelingen siger "ferdigt arbejde" i forbindelse med FLS, så har det ikke spor med jern eller elektroder at gøre, men kort og godt at finalepladsen i FLS-turneringen er sikret.

Den første kamp var mod DAC, og den blev vundet med 3-1 i en fair og velspillet kamp. Derefter kom kampen mod Rørdal, som jo hvert år er et brag af en kamp; der bliver bogstaveligt kæmpet til sidste mand. Rørdal havde med stor omhu, inden kampen, givet os besked om, at de havde vundet med hele 9-2 over DAC, og det var vel klart, at deres målregnskab var virkelig godt, så vi var klar over, at kun en sejr var nok til at skaffe os billetterne til København, og sejr blev det til, nemlig 3-1 i en hård fight med blader og regn svuppende op omkring hælene.

Synd for Rørdal, at de igen i år må se sig som den evige toer, for jungletrommerne havde så svagt lydt helt ud på Norden, at flyvebilletterne vistnok var bestilt, ja man fristes næsten til at sige, at der var "Røre i dalen" derude østpå, efter nederlaget til Norden.

For at vende tilbage til Rørdals gode målscorere viser dette jo, at de har et meget målfarligt hold, og dette beviste de netop mod os ved allerede i kampens start at score det første mål, beklageligvis for Rørdal i eget målnet, men sådan er fodbold jo.

Den sidste kamp var mod Pedershaab, og den vandt vi knebent med 1-0, selv om uafgjort havde været nok.

Efter afslutningen på den hårde turnering var klubben vært ved en lille lun anretning på cafeteria "Uret" i Brønderslev, menu Bøf à la tam tam, dertil serveredes en flaske grøn dunkevin.

Pokalturnering:

Datoen var ikke den 1. maj, spillestedet heller ikke Wembley, men derimod bane 4 på Aalborg Firmsports baner bag travbanen, men stemning og nerver var der, som gjaldt det den engelske pokalfinale.

At vi er "Nordens" bedste fodboldhold ikke blot af navn, men også af gavn, viste vort hold søndag den 22. oktober ved at vinde pokalfinalen i Aalborg Firmsports cup-turnering.

Fire kampe blev det til, før pokalen var hjemme; den første var mod Eksport Slagteriet og sikkert nok den mest besynderlige kamp, vort hold nogensinde har været ude for. Vort forsvar var rigtig i julehumør og scorede to gange i eget målnet, så første halvleg endte 2-0 i slagteriets favør. Men i anden halvleg sagde slagterne tak for gæstfriheden ved at lave tre straffespark, så det endelige resultat blev 3-2 til os.

Dernæst kom kampen mod Volvo, og den vandt vi med 4-2 efter at have været bagud med 2-1. Den tredje kamp var mod selveste Aalborg Værft, holdet med de stolte pokaltraditioner, og den vandt vi med 2-0 på en god fight og en sikker off-side taktik.

Fodboldholdets holdleder Viktor Pedersen med det eftertragtede pokaltrofæ.

Efter disse kampe var vi klar til finalen, og vor modstander blev Salling, men heller ikke de kunne stoppe vores sejrsgang, og det endte med en 2-0 sejr. De to målscorere var, som i så mange andre kampe, den lynende farlige "Kås-duo" Jan og Kjeldsen.

Mellemrækken (slutstillingen):

NKT	22	39	93-18
NB	22	33	55-20
VIA	22	30	43-27
NORDEN	22	29	46-29
DB 1	22	25	47-48
DDB	22	22	47-43
ACE	22	21	43-50
PEB	22	19	35-55
FRB	22	18	33-53
SPR	22	17	41-67
FATA	22	6	17-54
JIF	22	5	25-61

BILLARD

Billardspillerne er i fuld gang med turneringen, og de forsøger efter bedste evne at vælte alle de kegler, de kan komme i nærheden af. Ikke mindre end elleve mand har tilmeldt sig i år, og dette er en glædelig fremgang for denne sportsgren, men de store resultater skal vi nok ikke vente os endnu, da vore spillere som bekendt ikke har nogen træningsmuligheder. Ønsketankning var vel nok et billardbord opstillet på fabrikken, så vore spillere og andre interesserede kunne få mulighed for at træne i dette ædle spil.

MASSEPRODUKTION

Oliesheiken var blevet far og beundrede resultatet på en fødeklinik.

En anden stolt far stod ved siden af ham og sagde:

- Ja, ham der nummer to fra venstre er altså min. Hvilken er Deres om man tør spørge?

- Første og anden række, svarede sheiken stolt.